

KURIER LITEWSKI

w WILNIE dnia 31. Października V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG V. S. d. 16 Października. Dalsze ofiary z Gubernii Wileńskiej. Marszałek Telszewski Jan Chryzostom Piłsudski 2 strzelby, 50 purow owsa, 100 pudow siana, 6 wołów i 100 rs. Biskup Zmudzki X Giedroyć 300 purow owsa, 100 pudow siana, 6 wołów, i 100 r. s. Biskup Zmudzki X. Giedroyć 4 konie, 300 purow owsa i 1000 rs. Prezydent Ziemi Jan Piłsudski parę pistoletów, 40 purow owsa, konia i 50 rs. Sędzia Józef Nowicki 15 rs. Sędzia Antoni Klement strzelbę i parę pistoletów. X. Rotmistrz Ignacy Giedroyć konia i 100 rs. Stanisław Mackiewicz strzelbę i szablę. Wice Marszałek Jan Swiderski 24 rs. Pułkownik Ignacy Szuksza 25 r. Pisarz Grodz: Jan Szuksza 10 rs. Alexander Progulbicki 3 rs. i 4 tb. Józef Szwykowski 50 purow owsa i konia.

Marszałek Wiłkomierski Bolcewicz 300 r. as. Komisarz Wiłkomier: 100 r. Strapczy Lezanow 25 r. Chorąży Stefan Mickiewicz 10 rs. Półkownik Kommar 100 r. as. Karol Brunow 20 r. Chryzostom Nowomieyski 10 rs. Wincenty Fronckiewicz 50 r. as. Demian Klinkiewicz 1 rs. Kozma Moygis 100 rs. Jan Moygis 1 rs. Bartłomiej Dombrowski 15 r. Michał Chmielewski Kozma Bańkowski po 10 r. Józef Pietryszkiewicz, Mateusz Fronckiewicz i Hieronim Szadziejewicz po 2 rs. Assesor Makarski i Józef Kommar po 25 r. Justyn Narkiewicz 10 r. as. Piotr Francuzewicz 12 r. s. Mateusz Kuncewicz 5. Demian Nowacki 3. Półkownik Piotr Komarowski 30 rs. Kupcy Alexy Miedwiediew 3 strzelby i 25 r. as. Jan Stunża strzelbę, szablę i 50 r. Ignacy Rudomino strzelbę i szablę. Franciszek Kibort i Teressa Burowa po 10 r. as. Wincenty Biegański 25 r. as. Stanisław Salmonowicz z bracią szablę i 4 rs. Obywatel Wirpsza 20 r. s.

Biskup Wileń: Kossakowski 1000 r. as. Obywatelka Raczevska 15 r. Obywatel Mateusz Domeyko naten raz 50 r. i co rok po tyleż do końca wojny. Szlachciec Paweł Jurewicz strzelbę. Starościna Koziełłowa 100 r. as. Szlachciec Monikiewicz parę pistoletów z ładunkami. Szlachcianka Maryanna Kołbowa z beczki owsa i 15 rs. Szlachciec Antoni Kołb beczkę owsa i 10 rs. Szlachta Jan Świętorzecki 20 r. as. Michał Bury 10 rs. Starosta Derkiński Michał Abramowicz 15 rs. Szlachciec Julian Jankowski parę pistoletów. Jan Niemorszański 1 rs. Jan Matkiewicz 50 k. s. Paweł Strowpian Opolski 23 rs. Alexander Drawdin i Franciszek Gedwid po 45 ks. Kasztelan Gorski z muszkiety, 1 szturmak, długą turecką strzelbę, pałasz hussarski i 100 rs.

Jerzy i Antoni Komarowscy 16 r. Kanonik Elias Mokrzecki 5 r. Zyd Jankiel Szałowicz 150

r. as. Andrzej Rodkiewicz 30. Ignacy Rodkiewicz 15. Raymund Chodzko 16. Bernard i Maciej Zabłoccy 55 r. Józef i Wincenty Boguszkiewiczowie 9 rs. Teodor Wańkowicz 50. Guberni Sekretarz Makaszew 10 r. as. Registrator Koleski Hłuszewicz 10 rs. Rotmistrz b. w. p. Noreyko 30 r. Jan Narkiewicz 5 rs. Praporszczyk sztański Oszmiański komendy Zubarew parę pistoletów i 13 kul karabinowych.

WIEDEN d. 15 października. Węgrzy nieprzestają hojnie składać ofiary, pod tytułem, na Akademię Ludowiki; do dawniej złożonej summy przydali jeszcze 50 t. ryńskich; wkrótce składka milion ryńskich przenosić będzie. Do Galicyi wprowadzono z Bukowiny wiele koni dla huzarów.

Jerzy Petrowicz Czerny Naczelnik Serbow, odebrawszy liczne od Baszy Nissy i Agow skargi na niekarność Serbow, którzy różne przykrości i gwałty Turkom wyrządzali, zakazał pod karą śmierci spraw podobnych, oraz najwyższą karność zalecił. W całej Serbii najsześciwiej tego roku zniwo poszło; napełniały się magazyny krajowemi produktami, Panująca zaraza na bydło w okolicach Semendrii, ustała. W Konstantynopolu nikt niezapewnia życia złożonemu z tronu Mustafie, który własną ręką udusił Selima.

Gubernator Tryestu przez odezwę ogłosił, iż żadne okręty z produktami osadowemi wpuszczone do portu nie będą; i że wszystkie statki, któreby z towarami przez Napoleona zakazanemi wbiegły do jakiegokolwiek bądź portu Austriackiego, konfiskowane będą. Celna taryfa nowym sposobem urządzona z milliony zysku skarbowi przyniesie. Doskonala teraz w Austrii, kraju Czeskim i Węgierskim, wychowanie owiec, których wełna tem jest potrzebniejsza, im bardziej rzadka bawelna: na iarmarku w Frankfurcie 10 t. worow Czeskiej wełny przedano. Cesarz był na polowaniu w Holitsch, z Erfurtu wielu gońców do naszego Dworu przybiegło z depezsami.

LONDYN d. 21 września. Ogłoszono u nas korespondencją Admirala Keats z Hiszpanami w Danii byli. Dnia 5 sierpnia pisał do Oficerów Hiszpańskich w Jutlandyi znajdujących się żarząc im wolność swobody, przywilejów całości, i wszelkie dobro iekiego życzyć mogą; oświadczył w liście że Brytania W. oszczędzać nie będzie ani kosztu ani siły dla oddania ich własnej oyczyźnie; że wszystko łożyć będzie dla ułatwienia wygodnej przeprawy; pisano zakończył pytaniem gdzieby się dać na statki życzyli w Nyborgu, Langelandyi czy na Bełcie, oraz podał uwagi względem dalszej komunikacji. Przyrzekł postawić kilka okrętów z flagą białą pod Spoysberg, któreby w pogotowiu były przyjmować wszelkie baty od Hiszpanów wy-

prawione, wzajemnie prosił, aby straż Hiszpańska ciągle tam postawiona, na każde skinienie gotowa była; a to wszystko dla zrobienia ogólnego planu ucieczki z Jutlandyi, Zelandyi, Fionii i Langelandyi.

Dnia 7 pisał Keats do Margrabiego la Romana, że Hiszpani w Zelandyi będący gwałtem otwartym do morza dobić się powinni, że oni stanąć mają pod Halskow przy Corsoer, zkad Anglicy ich przewiozą do Sproe, że w Jutlandyi mocą wszystkie Duńskie statki opanować Hiszpani powinni ażeby staneli na wyspie Samsoe lub Langelandyi zkad Anglicy przewiozą bezpiecznie; radził opuścić działa i konie dla niedostatku statków przewozowych, tem bardziey gdy wielka ich liczba pod wodę i żywność była zajęta; z tem wszystkim przedstawiał z Duńczykami spokojnie obchodzić się, spodziewając się, iż oni wzajemnie zmrużonym okiem na ucieczkę poglądać będą. Przytem projektował proklamacyą do Duńczyków w treści, że Hiszpani nie szukają iak tylko swojej oyczyzny i że nie chcą bynajmniey szkodzić narodowi Duńskiemu. Przyrzekł Keats opanować Langelandya, gdzie woyska zgromadzone miały być wziętemi na okręty, tym czasem rozstawił na wszystkich punktach pocztarskie statki, dla przedsięwzięcia środków, iakich o koliczności wymagać będą.

Dnia 9 pisał do Gubernatora Nyborga, iż za złe Hiszpanóm mieć nie może, że dobić się wolności, te miasto opanowali, i że spokojnym być powinien względem swego kraju, że tym sposobem nie Duńczycy nie ucierpią. Po takich układach wiadoma już nastąpiła ucieczka Hiszpanów.

Junty Hiszpańskie poprzysłały Deputatów do naszego Dworu. Ci przynieśli urzędowe raporty o zwycięstwie odniesionem przez G. Castanhios nad G.G. Dupont Wedel i Gober. Dnia 18 lipca G.G. Reding i Coupigny ze swemi dywizjami wyparli Francuzów z Beylen do Gwarramon, opuscili oni śpiesznie Anduxar i cofneli się ku Madrytowi zostawiając 300 chorych. Redyng i la Pena z boku Francuzów oskoczyli; G. Cruz zajął Los Bunos; Półkownik Baldekanos osadził Despenaperos: prosić więc musieli Francuzi o kapitulacyą; G. Castanhios zezwolił z tem warunkiem, iż poddać się za jeńców mają, iż mogą zatrzymać przy sobie Officerowie szpady, a żołnierze ich łomoki, że resztę zdobyczy oddać mają, że naostatek spuć się powinni na wspaniałość Hiszpanów, iak uczynił lud na flocie w Cadix nadydujący się.

Słychać u nas że korpus G. Dupont trudno ści znajduie w uwolnieniu się do Francyi. G. Dalrymple przysłał usprawiedliwienie ratyfikowanej przez siebie umowy z G. Junot zawartej: powiada w niej iż stanowisko Francuzów było nader warowne, i że przeto nie pewne nastąpić mogły wypadki z dalszego prowadzenia wojny: skłonił się więc do prędszego odzyskania Portugallii drogą układów.

Z Washington, stolicy stanów ziednoczonych Ameryki północney, przysła pod dniem 10 sierpnia wiadomość o stanie handlu morskiego Rzeczypospolitey. Zawinęło statków kupieckich do Portland 153, Portsmouth 512, Newbaryport 495,

Salem 1163, Boston 1315, Vantucket 92, Nevbedford 49, Rhoadisland 64, Providence 97, Nevlondon 28, Norvick 25, Midletown 51, Harford 65, Newhaven 107, Newyorek 2590, Filadelfii 2289, Baltimore 1207, Norfolk 102, Richmond 46, Wilmington 85, Charlestown 706, Savannah 105. Ogółem ma Rzeczpospolita 22 porty większe oprócz rzek i małych przystań; ma 12044 okrętów kupieckich, 2373 rybackich statków, 3510 batów do krążenia koło brzegów. Licząc zatem na okręt po 200 beczek ładunku, na statek rybacki po 50, na bat po 30, wypada że stany mają w handlu 2632850 beczek.

PARYŻ d. 14 października. Od Granic Hiszpanii odbieramy wiadomości częściej niż dawniey, lecz nie więcej są pewne iak były. Insurgenci Hiszpańscy podług listów z Perpignan odebranych, na granicach Francuzkich dnia 24 września pokazać się odważyli. Francuzi w liczbie 3000 prowadzili znaczny transport do Figueras, ci powracając uderzyli na rokoszanów zuchwałych w okolicach Jonquieres z najpomyślniejszym skutkiem. Wzieliśmy w niewolę 400, daleko więcej było zabitych i ranionych; reszta całej kupy buntowników w gury uciekła. Ta wiadomość rozgłoszona, dała powód mniemaniu, że Hiszpani są na Pyryneach, gdy to niezawodna, że woyska Francuzkie zajmują ważne nad Ebro stanowiska i tam codzienne posiłki odbierają.

Marszałek Ney powrócił z korpusem do Vittoria, ma stanąć w Logroño. G. Mouton z 4 batalionami stoi w Bilbao. Król Hiszpański iadł śniadanie w Armagnon głównej kwaterze Marszałka Bessieres: ma obiecać na całej linii wszystkie forpoczty. G. Lasale stoi z przednią strażą w Poncorvo. Regiment Dragonów z Neapolu przyszedł do Bayonne dnia 8 i do Hiszpanii pociągnął. Gwardyacy W. Xcia Bergu w liczbie 150 rozpuścili 4 t. rokoszanów na górze rozłożonych. Wyślane pikiety za Bilbao aż do Valmoseda rozegnały tam zebranych insurgentów. Korpusy od wielkiego woyska iedne po drugich przechodzić zaczynaia Bayonne do Hiszpanii. Gwardya Imperatorska wyszła ztąd w tamte strony, wszyscy Generałowie, którzy w przechodzie woyska byli się tu zatrzymali, w drogę dalszą udali się.

G. Montbrun ma dowodzić w Hiszpanii dywizyą iazdy letkiej, G. Mermet dywizyą piechoty. Wodzowie Hiszpańscy Palafox i la Cuesta bitwę zaciętą z sobą stoczyli, w której pierwszy zwyciężył, drugi 5000 ludu stracił; przyczyny tak ważnego zdarzenia niewiadome. Za ustępującym G. Blok 200 mieszkańców z Bilbao poszło, z tych niektórych za odezwą Marszałka Ney nazad powrócili, przeciwnie gdy Blok wkraczał, Prezydent Junty Biskajskiej Massardó z wielu stronnikami poszedł za Francuzami i z temi nazad do miasta przyszedł. Napoleon ma oddać hetmaństwo nad W. armią w Hiszpanii zgromadzającą się Marszałkom Soult i Lannes. Przychodzi czas w którym ta momentalna burza uciśzoną zostanie; wszakże niezatarte będą ślady nieszczęśliwych rozruchów, przez nieprzyjaciół lądowych, zrodzonych.

Delagrave Adiutant Xcia Abrantes, który ie-

szcze nie przybył w prawdzie, lecz co moment jest tu oczekiwany, wypłynowşy dnia 4 września z Lisbony po 30 dniowej żegludze wysiadł w Rochelle, pozawczorą tu stanął, i natychmiast do Napoleona do Erfurtu pospieszył niosąc ważne listy od G. Junot. Sam Naczelnik ze sztabem wsiadł dnia 10 września na fregatę Angielską. Pierwszy oddział jego korpusu wkrótce do Rochefort przybędzie, tam odpoczwşszy czas nielaki uda się do Hiszpanii; te wojsko albowiem jest przeznaczone do osadzenia tej ziemi, którą chwalebnie opuściło. Do Bordeaux w miesiącu wrześniu zawinęło statków 83, a wypłynęło 133. Korsarze nasi codziennie wprowadzają do portów okręty kupieckie Anglików.

Do portu Cette zawinęło 51 Francuzkich, 5 Hiszpańskich okrętów. Potwierdza się wiadomość o przybyciu GG. Marescot Dupont i innych 16 Generałów, oraz Admirala Rosilly, Konsula Leroy i dalszych morskich Officyerów z Cadix do Tulu i Marselli. Marszałek Brune mieszkając w swoim zamku Just oznaczał dni swoje dobrodzieystwami, które na nieszczęśliwych mieszkańców wylewał; zona jego ozdobiła kościół krzyżem, 4 lichtarzami, oraz dalszemi darami. Piękne statui z Villa-Borghese wkrótce tu przywiozą; po między niemi jest rzadkiej piękności Gladiator.

Królowa Hollenderska z synem swoim Ludwikiem Napoleonem tu ciągle bawi się z Matką Imperatora. W S. Leu dany bal wielki, na którym pierwszej godności osoby znajdowały się. Matka Imperatorska wczesnie do dalszych udała się pokoiów. Senat mianował Kardynała Gazelli Biskupa Parmy, deputowanym z Departamentu Taro do zgromadzenia prawodawczego; w którym mieć będzie pierwsze miejsce i głos między duchowieństwem Francuzkim. Xże Gdański ma dowodzić w Hiszpanii korpusem cudzoziemców 40 t. wynoszącym.

G. Brice Montigni Gubernator pałacu Imperatorskiego w Strazburgu odebrał urzędowe przezgońca doniesienie że Napoleon tam przyjedzie między 18 a 21 tego miesiąca. Nieprzestają ciągnąć przez te miasto regimenta piąty korpus W. wojska składający.

ERFURT d. 18 października. W czasie bytności Napoleona i tak wielkiego tłumugosci, szczególnym rozrządzeniem żaden przypadek smutny nie zdarzył się. W Weymarze w zamku Xiążęcym siedziało u stołu 584 cudzoziemców, więcej jeszcze było ciekawych na polowaniu w Etersberg; najmniejszego jednak zamieszania i nie porządku nie było. Kiedy Jeleń na patrzących wybiegł; wstrzymał się Napoleon z wystrzałem, aż on zwróconym w inną stronę został.

Imperator, na górze Napoleonowej, na której przed dwoma laty z dnia 13 na 14 noc przepędził, z której rozrządzał całą armią, i odniósł pamiętne zwycięstwo pod Jena, kazał postawić kościół chwały: darował 4000 talarów na uposażenie; Chirurgom tamiecznym, którzy 14 dnia szpitale przyjęli, pensye dożywotnie wyznaczył; na wystawienie gmachow dla Uniwersytetu w Jena darował sumę 60 t. w nagrodę strat jakie Akademia

w czasie wielkiej bitwy poniosła, studentom różnego wyznania uczyć się w niej pozwolił. Na zupełne miasta odbudowaniu poświęcił dochód z powiatu Beochtalen do kraiu Erfurckiego należącego.

Napoleon darował złoty pierścień z brylantem na 2000 talarów cenionym Prałatowi Meynoing, który w pałacu Imperatorskim mszą odprawował. podobnież uczynił dary Kanonikom assystującym. Uczonemu Willanda, którego Francuzi Wolterem niemieckim nazywają, do stołu zaprosił; ozdobił go wielkim krzyżem legii honorowej. Tańcemistrzowi Heyneman który Monarchę zabawił, darował 100 Napoleonsdorów. Xże Prymas wiele od siebie uczynił podarkow.

Przy odgłosie dział i dzwońow wyjechał Napoleon z naszego miasta, dnia 14, który dwoiako odtąd pamiętnym będzie; raz przez odniesione walne w tem dniu zwycięstwo, drugi raz przez zamknięcie wielkiego Kongressu. Skutki walki Jenenskiej wiadome, lecz któż zgadnie wypadki umów Erfurtskich? Mówią że drugi zjazd nastąpi w jednym mieście Frankońskim, gdzie znaczni Monarchowie widzieć się mają. Kray nasz ma zostać na lat 20 wolnym od opłaty podatkow. Napoleon miał tu otrzymać list od Króla Szwedzkiego. Xże Weymarski nie ma już posyłać swego Kontingensu do Hiszpanii. Xże Tour i Taxis rządzić będzie pocztami w Niemczech.

Królowie Wurtemberski, Bawarski, Saski i wszyscy Xiążęta wyjechali; dnia 14 nagle miasto nasze stało się bezludnym. Napoleon przez Frankfurt, Mannheim, Strazburg powraca do Paryża. Marszałkowie Lannes i Soult przez Frankfort przejechali. Z korpusu Marszałka Mortier artylerya i dywizya G. Gazan przez Wurtzburg Mannheim ciągną do Francyi. W podróży darował Napoleon G. Albignac; Graffowi Wellingerode, Grafowi Bucholz, każdemu tabakierę z własnym portretem, drogiemi kamieniami ozdobionym. Uczonemu Goethe dał krzyż legii honorowej. W Manheimie czynić popisy rozkazał czterem regimentom jazdy.

Bawarskie Królestwo podług nowego urządzenia, zamiast prowincyow Szwabskiej, Frankońskiej mieć będzie cyrkuły od miast Munich, Auszburg, Norymberg, Inspruk nazwane, Strzelcy Tyrolscy składać będą 7 batalion Guntera letkiej piechoty. W Tyrolu nadszyczał rano śnieg wypadł. W Szwaycarach winne jagody psuć się zaczęły wprzód nim przyszły do dojrzałości. Król Bawarski przez Ratzbonę powraca.

Kontyngens Xcia Gotha będzie powiększony baterya od sześciu dział. Regimenta Westfalskie dopełnione przechodzą do Francyi zkad poydą do Hiszpanii. Poseł Hollenderski Jacobson miał wstępna audyencyą u Xcia Prymasa, któremu oddał listy wierzytelne. Przeprowadzono przez Frankfort i Strazburg wielu Hiszpanów z Jutlandyi; mają oni bydź na słowo we wnątrz Francyi rozłożeni. W Bawaryi jest wiadomość że ważne negocyacye między dworem Austryackim a portą Ottomańską są rozpoczęte. Konskrypcya w Westfalii nayszczęśliwiej idzie: na liczbie 2922 nowozaciężnych ledwo 5 zbiegów znalazło się: Departamenta Leine, Ful-

da, Saale, Elba, naywięcey dostarczyły konskrypcyonistów; do dnia 15 wszyscy staną u chorągwi.

Przejeżdżając Napoleon przez Cassel położony na przeciw Moguncyi, uwolnił ostatnie to miasto od podatkow na dziesięć lat. Królestwo Pruskie niebawiać uwolnione będzie od wojska Francuzkiego; zwinięty już oboz pod Berlinem, przedaia się z publicznego targu sporządzone, dla wygody żołnierza, naczynia i meble. Poseł Cesarski S. Vincent wytłumaczył przyczynę zgromadzania woysk Austriackich, i zupełnie przekonał o myślach spokojnych swego Dworu.

MEDYOLAN d. 6 października. Napoleon ustanowił wyrokiem swoim szkołę dla Panien w naszym Królestwie pod imieniem, zgromadzenia Królewskiego Panien. Uczyć się tam będą religii, moralności, ekonomiki domowej, językow Włoskiego i Francuzkiego, początkowych rachunkow, geografii, historii, muzyki, rysunkow tańcow, haftowania, i wszystkiego tego co tylko jest potrzebnym i dystyngującym. Oprócz domu narodowego w tej stolicy, ten Instytut mieć będzie rocznego dochodu 20 t. liwrów krajowych. Liczba Panien nie może przenosić 50; z tych 24 bez płatnie utrzymywane będą. Imperator mianować one będzie za podaniem listy przez Ministra wewnętrznych interessow. Każda płacić powinna, oprócz bez płatnych, 800 liwrów Włoskich co rocznie. Córki rodzicow zasłużonych, mianowicie w woysku, mieć będą pierwszeństwo do placow bez płatnych, iak podobnież za opłatą pierwszemi będą córki Dygnitarzów, Komandorow orderu korony żelazney, Urzędnikow, Officyerow lądowych i morskich, córki tych, którzy składają trzy Kollegia przyjmowane będą w wieku lat 8 do 12, zakończą edukacya w roku 18. Za wniesieniem do banku Napoleona kapitału przynoszącego 800 liwrów 5 procentu, Panna na zawsze w Instytucie zostać może. Wszystkie Panny będą iednostaynie ubrane, i w niczym różnicy nie będzie. W tej szkole będzie Dyrektorka ogulna, Mistrzini, i tyle uczących, ile klas, nosić one będą ubior czarny z znakami na piersiach ich rangę rozróżniającemi, oraz mieć będą tytuł Dam. Przytomnemi bydź powinny wszystkie, albo iedna naukom przez męszczyznę dawanym. Panny uczące się nie mogą wyjść nigdzie bez pozwolenia dyrektorki i same iedne. Zadna Panna nie może zabawić w mieście nad dzień ieden, chyba dla ważnych przyczyn za prozbą rodzicow i zezwoleniem dyrektorki Minister wewnętrzny pozwoli. Zarządzać administracyą instytutu będzie rada złożona z Ministra wewnętrznego, dyrektora oświecenia publicznego, W. ialmuznika, Prezydenta trybunału kassacyjnego, Arcy Biskupa stolicy, Prefekta Olonne i Podesty Medyolanskiego.

SWISŁOCZ d. 31 października. Rocznicą koronacyi J. J. Mosci, która dla zjazdu Obywateli na dzień wczorayszy odłożona, iak w ru zeszytym, tak dziś obchodzona została w nayuroczyściey. Po mszy wielkiej przez JX. Łapińskiego Kan. Inflantskiego mianey i kazaniu przez JX. Floryana Misztofta Gymnazyum kapellana w treści, iż ten skutek winien bydź z edukacyi publiczney, aby nauki miłą Bogu młodzież przez pobożność, a pożyteczną dla kraju przez cnoty obywatelskie czy-

niły; potem Szkoły szły szykiem przez miasto na Gymnazyiną salę, gdzie w obecności Delegatów z Sądów krajowych, Officyerów Sztabu pólku Braniskiego, JW. Hr. Tyszkiewicza, wielu Dam i Obywateli JP. Hyac. Krusiński Dr: szkół Guber: wielu Towarzystw uczonych Członek otworzył posiedzenie w treści: o korzyściach z edukacyi publiczney, tudzież różnicy przyniotów między ustronnym a publicznym nauczycielem, i z tąd wypływających skutkach. Po nim Jan Wolski Pr: Fizyki, miał rozprawę; o człowieku fizycznym i moralnym w żywych kolorach obustronny obraz wystawiając, zaś JP. Malecki naucz: kassy z. miał o użytku Grammatyki narodowej, i potrzebie uczenia się języka Łacińskiego. Na końcu Kazimierz Chromiński pomocnik. Dyr: i szkół przełożony wymienił z historii naycelniejszych narodow, iak wielcy Monarchowie iedni nauki wspierali; drudzy zwazaiąc, iż umysłowe trudy skracaią życie, godności, przywilejmi, i szacunkiem uczonych zaszczycali. **ALEXANDER** zaś I. wszelkie wyliczonych Monarchow, łaski zawarł w powziętych środkach do rozszerzenia w rozległym Państwie Rossyiskim nauk, bo i Obywateli majątniejszych zachęcił do ich wspierania; a wspierających z wysokości Tronu zaszczytami uwieńcza; co większa, i co w innych krajach rzadko się trafia, młodzież nawet pilniejszą różnemi w służbie kraju stopniami natychmiast wywyższa: Wy! rzekł daley przezaeni Obywatele, i wy Matki z których ust cnotliwych; naymilsze bywa przekonanie! przy tylu dla was szczęśliwych okolicznościach bądźcie na swe dobro czułemi, nie żałujcie synów w publiczną naukę dawać, nieście i rozgłaszajcie sąsiadom waszym tak błogosławioną dla kraju porę &c. Przeczytaniem więc nayłaskawszego Monarchy rozkazu względem prędkiego na Officyerów posuwu, iakiego bądź urodzenia uczniow oraz wymienieniu promocyi tak swoy, iak z okolicznych Szkół przybyłych na ten rok młodzi, temu powyższe posiedzenie zakończył, a całe grono Gosci z nauczycielmi na obiad zaproszone zostało.

PORT Baltycki d. 20 września. Admirat Nauckhof z flotą Szwedzką odplynął do Kalskrony. Po oddaleniu się Anglikow flotta nasza szczęśliwie zawinęła do Kronsztadu. Wyszło teraz opisanie Finlandyi przez teatr wojenny wstawionej. Dawniey była wielkim Xięstwem, składała część wschodnią Królestwa Szwedzkiego. Rozciaga się wzdłuż odnogi Finlandzkiej i botnickiej od południa ku północy na mil geograficznych sto, od zachodu na mil 30 i 65. Ma kwadratowych mil 2400, licząc na miarę Szwedzką, którey 4 mile odpowiadaia 5 Niemieckim. Powierzchnia jest równie błotnista iak gurzysta, ogulnie zbyt mokra. Woda ścieka na południe. Większe rzeki nazywaią się Woxen, Kymene, Kumo; mniejsze rzeczki wpadaia do odnogi Botnickiej. Między wielu Jeziorami Peiaene i Phasee są naywiększe. Ziemia jest żyzna. Bydło konie piękne się choduią. Zwierza, ptastwa, ryb, jest dostatkiem. Są niedzwiedzie, psy morskie poławiaia się. Liczą mieszkańcow 840000, którzy żyia nad wodami, srodek kraju prawie pusty R. P. W Wilnie w Drukarni XX. Piarów Wi-

DODATEK